

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عربی

پایه نهم

دوره اول متوسطه

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب:	عربی پایه نهم دوره اول متوسطه - ۱۴۱
پدیدآورنده:	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:	عادل اشکبوس، محی‌الدین بهرام محمدیان، حبیب تقوایی، علی‌جان بزرگی، علی چراغی، حسن حیدری، علی‌اکبر روشندل، اباذر عباچی، فاطمه فهیمی، مهری السادات میر حسینی، عبدالله یزدانی و فاطمه یوسف‌نژاد (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
مدیریت آماده‌سازی هنری:	عادل اشکبوس، حبیب تقوایی و اباذر عباچی (اعضای گروه تألیف) - محمدکاظم بهنیا (ویراستار)
شناسه افزوده آماده‌سازی:	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
مدیریت آماده‌سازی:	لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - محمد مهدی ذبیحی‌فرد (نگاشتارگر [طراح گرافیک]، طراح جلد و صفحه‌آرا) - عادل اشکبوس، محمد مهدی ذبیحی‌فرد، فاطمه یوسف‌نژاد، کورش اشکبوس، زهرا یوسف‌نژاد، حجت‌الله عباسی، آزاده امینیان، ابوالفضل بهرامی (عکاس) - عادل اشکبوس، زینب یوسف‌نژاد، فاطمه پزشکی، مریم دهقان‌زاده، فاطمه رئیس‌یان‌فیروزآباد (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان:	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
وبگاه:	www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر:	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران - تهران: کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
چاپخانه:	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و نوبت چاپ:	چاپ چهارم ۱۳۹۷

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-2422-0

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۴۲۲-۰

قال الإمام الخميني (رحمه الله): «اللغة العربية لغة الإسلام.»

الفهرس

- ١ ----- الدرسُ الأولُ مُراجَعَةُ دُرُوسِ الصَّفِّ السَّابِعِ وَ الثَّامِنِ ----- ﴿﴾
- ١٥ ----- الدرسُ الثانيُ العُبُورُ الأَمِنُ ----- ﴿﴾
- ٢٩ ----- الدرسُ الثالثُ جِسْرُ الصِّداقَةِ ----- ﴿﴾
- ٣٩ ----- الدرسُ الرابعُ الصَّبْرُ مِفْتابُ الفَرَجِ ----- ﴿﴾
- ٤٩ ----- الدرسُ الخامسُ الرِّجاءُ ----- ﴿﴾
- ٦١ ----- الدرسُ السادسُ تَغْيِيرُ الحِياَةِ ----- ﴿﴾
- ٧١ ----- الدرسُ السابعُ ثَمَرَةُ الجِدِّ ----- ﴿﴾
- ٨١ ----- الدرسُ الثامنُ حِوارُ بَينَ الزَّائِرِ وَ سائِقِ سَيارَةِ الأَجْرَةِ ----- ﴿﴾
- ٩١ ----- الدرسُ التاسعُ نُصُوصُ حَولَ الصِّحَّةِ ----- ﴿﴾
- ١٠١ ----- الدرسُ العاشِرُ الأَمانَةُ ----- ﴿﴾
- ١١٠ ----- المَعْجَمُ ----- ﴿﴾

سخنی با دبیران، مدیران مدارس، گروه‌های آموزشی و اولیای دانش‌آموزان

دبیر باید برای تدریس این کتاب:

۱. کتاب عربی پایه هفتم و هشتم را تدریس کرده باشد؛
۲. دوره آموزشی - توجیهی ضمن خدمت را گذرانده باشد؛
۳. کتاب معلم (راهنمای تدریس و ارزشیابی) را مطالعه کرده باشد.

خدای مهربان را سپاسگزاریم که به ما توفیق داد تا با نگارش سومین کتاب درسی زبان عربی به نوجوانان کشور عزیزمان خدمتی فرهنگی ارائه دهیم. شورای تألیف کتاب‌های درسی عربی، شامل گروهی از استادان دانشگاه و معلمان است. این کتاب همچون دو کتاب قبلی پیش‌از چاپ، چندین بار به نقد و بررسی نهاده و تدریس آزمایشی شده است، تا اشکالات آن برطرف و نقاط قوت آن نیز هرچه بیشتر تقویت گردد.

رویکرد « برنامه درسی عربی» بر اساس «برنامه درسی ملی» این است:

«پروژه مهارت‌های زبانی به منظور تقویت فهم متون دینی و کمک به زبان

و ادبیات فارسی»

شیوه کتاب متن محوری است. انتظار می‌رود دانش‌آموز بتواند در پایان سال تحصیلی متون و عبارات ساده عربی را در حد ساختار خوانده شده درست بخواند و معنای آنها را بفهمد. در این کتاب ۲۲۳ واژه جدید به کار رفته؛ اما ۵۹۷ واژه عربی هفتم و هشتم نیز در آن تکرار شده‌اند؛ پس در حقیقت هدف این کتاب، آموزش ۸۱۹ واژه پربسامد زبان عربی است که با احتساب جمع‌های مکسر ۸۶۰ واژه می‌شود.

کتاب بر اساس اسناد بالادستی، «برنامه درسی ملی» و «راهنمای برنامه درسی» نوشته شده است. برنامه درسی ملی، نقشه راه برای تألیف همه کتاب‌های درسی است. راهنمای برنامه درسی عربی نیز که در «شورای برنامه‌ریزی درسی عربی» تهیه و تنظیم شده نقشه راه برای تألیف کلیه کتاب‌های درسی عربی است.

در نگارش کتاب به تجربیات موفق کتاب‌های عربی پیشین و کتاب‌های آموزش زبان سایر کشورها توجه شده است.

کلمات به کار رفته در این کتاب، پرکاربردترین واژگان زبان عربی است که در

قرآن، حدیث، روایات و زبان و ادبیات فارسی بسیار به کار رفته اند.

تصاویر، عبارات، متون و تمرین‌های کتاب افزون بر آموزش زبان عربی؛ به ابعاد تربیتی و فرهنگی نیز توجه دارند.

از آنجا که دانش‌آموز پایه نهم در پایه‌های هفتم و هشتم کلمات بسیاری را آموخته و تاحدودی با ساختار زبان عربی آشنا شده؛ لذا متن‌های این کتاب کمی طولانی‌تر از کتاب‌های قبلی شده است.

به استناد برنامه درسی ملی و بنابه درخواست گروه‌های آموزشی، دبیران و دانش‌آموزان مجدداً مکالمه در کتاب گنجانده شده؛ زیرا مکالمه بستری مناسب برای آموزش هر زبانی است و کلاس درس را جذاب، شاداب، پر تحرک و فعال می‌سازد ولی مکالمه همچنان هدف اصلی آموزش کتاب حاضر نیست.

مهم‌ترین توصیه‌ها درباره شیوه تدریس و ارزشیابی کتاب

۱. کتاب عربی پایه نهم در ده درس تنظیم شده است و هر درس در دو جلسه آموزشی تدریس می‌شود.

۲. این کتاب همچون دو کتاب عربی پایه هفتم و هشتم متن محور است و بر ترجمه و درک و فهم و واژه‌شناسی تأکید می‌شود.

۳. ساختار آموزشی کتاب، افزون بر یادآوری مفاهیم دو کتاب پیشین، فعل‌های امر و نهی، معادل ماضی استمراری، ترکیب اضافی و وصفی، وزن و ریشه کلمات و ساعت‌شماری است. هدف در آموزش فعل، تنها شناخت انواع فعل است. دانش‌آموزان فعل را در جمله معنا می‌کنند. همچنین باید فعل‌های ماضی، مضارع، امر، نهی، نفی و مستقبل را در جمله تشخیص دهند. هدف از آموزش ترکیب وصفی و اضافی این است که دانش‌آموز بتواند ترکیب‌هایی مانند «أَخِي الْعَزِيزُ» را داخل جمله (نه بیرون از جمله) ترجمه کند؛ مثال: «شَاهَدْتُ أَخِي الْعَزِيزَ فِي الْمَسْجِدِ». این مطلب در سال‌های آینده بیشتر توضیح داده خواهد شد و در پایه نهم فقط در حد مثال‌هایی که در کتاب آمده است کفایت می‌کند و نیازی به شرح و بسط بیشتر ندارد. در وزن و حروف اصلی نیز به آموزش مفهوم دو وزن فاعِل و مَفْعول پرداخته شده و در سال آینده این بحث

زمینه‌ای برای ورود به مبحث اسم مشتق است. همچنین در یکی از تمرین‌ها ماضی و مضارع باب‌های ثلاثی مزید آمده است. اما مطلقاً آموزش ثلاثی مزید از اهداف این کتاب نیست. این تمرین صرفاً جهت آشنایی مختصر و سطحی با این بحث است. در ساعت شماری نیز فقط ساعت کامل، ربع و نیم آموزش داده شده است و ساعتی مانند «چهار و بیست و پنج دقیقه» از اهداف کتاب نیست.

۴. آنچه را دانش‌آموز در زمینه قواعد ضروری نیاز دارد به تدریج خواهد آموخت؛ لذا نیازی به ارائه جزوه مکمل نیست.

۵. کارهایی مانند اجرای گروهی مکالمه، نمایش، سرود، ترجمه تصویری و داستان نویسی کار عملی در درس عربی محسوب می‌شود. مدرسی که وقت اضافه دارند، یا مدارس خاص می‌توانند به عنوان فوق برنامه در چنین زمینه‌هایی دانش‌آموز را فعال کنند.

۶. اکنون دانش‌آموز پس از دو سال تسلط نسبی به دست آورده و تا اندازه‌ای با زبان عربی آشنا شده است، ولی با وجود این از او ساخت انواع فعل و تعریب (ترجمه از فارسی به عربی) را نمی‌خواهیم.

۷. آموزش فعل و ضمیر در کتاب‌های عربی دوره اول متوسطه بومی‌سازی شده است. لذا به ویژه از اولیای دانش‌آموزان که با سبک گذشته خو گرفته‌اند و می‌خواهند به فرزندانشان کمک کنند درخواست می‌گردد به این مطلب مهم توجه کنند. آموزش ضمایر و صیغه‌های افعال بر اساس دستور زبان فارسی و به صورت (من، تو، او، ما، شما، ایشان) است. سبک پیشین به این صورت بود: (هُوَ، هُمَا، هُم، هِيَ، هُمَا، هُنَّ، أَنْتَ، أَنْتُمَا، أَنْتُمْ، أَنْتِ، أَنْتُمَا، أَنْتَنْ، أَنَا، نَحْنُ)

۸. این کتاب مکمل و پشتیبان آموخته‌های دو کتاب پیشین در زمینه واژگان و ساختار است.

۹. در بخش «بدانیم» آموزش ساختار زبان به کمک تصاویر صورت گرفته است. هدف از دو بخش «بدانیم» و «فن ترجمه» کمک به فهم متن و عبارت است. دانش‌آموز این دو بخش را می‌آموزد تا به کمکشان درست بخواند، بشنود، بفهمد و ترجمه کند. در واقع قواعد در خدمت فهم عبارت و متن است بنابراین، سهم نمره بخش قواعد

در بارم بندی اندک است.

۱۰. گرچه در بخش الْمُعْجَم مضارع فعل‌هایی مانند قَالَ، دَعَا و أَجَابَ نوشته شده است ولی ساختن فعل مضارع این فعل‌ها از اهداف کتاب نیست. دانش‌آموز فقط باید فعل ماضی و مضارع را بشناسد و معنای آن را بداند؛ مثلاً در (قَالَ - يَقُولُ) لازم نیست بداند مضارع فعل «قَالَ» چیست؛ بلکه باید بداند معنای «يَقُولُ» چیست. او باید در اثر تکرار کلمات در متن کتاب به تدریج «قَالَ - يَقُولُ» را بشناسد.

۱۱. طرح سؤال امتحان کتبی نوبت اول و دوم از ۱۵ نمره است. ۵ نمره

شفاهی مربوط به قرائت و مکالمه است.

۱۲. از طرح سؤال در زمینه «ترجمه فارسی به عربی» جداً خودداری شود.

۱۳. «ساخت جمله عربی» در متوسطه اول مد نظر نیست (در بخش مکالمه یعنی پاسخ‌گویی به کلمات پرسشی این استثنا وجود دارد؛ در مکالمه باید بتواند پاسخ کوتاه دهد که انتظار در حد یک یا دو کلمه ساده است و نظر به لزوم سرعت عمل در پاسخ‌دهی رعایت ظرافت‌های دشوار و فنی زبان فعلاً لازم نیست).

۱۴. تبدیل «مذکر به مؤنث» یا «مخاطب به غیر مخاطب» یا «جمع به غیر

جمع» و موارد مشابه از اهداف این کتاب نیست و باید از طرح چنین سؤالاتی در هر آزمونی خودداری کرد؛ مثال:

این جمله را به مضارع تبدیل کنید: دَهَبْتُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ وَ أَنْتَ مَا دَهَبْتَ.

جمله زیر را با توجه به کلمات داده شده بازنویسی کنید:

أَكْتُبُ وَاجِبَكَ يَا أَخِي.

... .. يَا أُخْتِي.

۱۵. معنای کلمات جدید باید در جمله سؤال شود. به دیگر سخن نباید در

پایه‌های هفتم، هشتم و نهم معنای کلمات را بیرون از جمله از دانش‌آموز پرسید. دانش‌آموز باید عبارت و متن را درست بخواند و کلمات جدید آن را با توجه به قرائن موجود در جمله معنا کند. هدف از گنجاندن واژگان جدید در آغاز هر درس، تسهیل و تلطیف آموزش و مشارکت هرچه بیشتر دانش‌آموز در ترجمه متن هر درس است.

۱۶. روخوانی‌های دانش‌آموز و فعالیت‌های او در بخش مکالمه در طول سال

نمره شفاهی دانش‌آموز را تشکیل می‌دهد.

۱۷. در کتاب جای کافی برای نوشتن ترجمه و حل تمرین در نظر گرفته شده تا نیازی به دفتر تمرین نباشد. به جای اینکه وقت دانش‌آموز صرف نوشتن شود باید بیشتر صرف مهارت‌های زبانی خواندن، شنیدن و فهمیدن گردد. رونویسی دروس و املا در هیچ یک از سه کتاب عربی دوره اول متوسطه لازم نیست.

۱۸. از همکاران ارجمند درخواست داریم تا با رویکرد دفتر تألیف همگام شوند؛ زیرا به تدریج همه کتاب‌های آینده نیز ادامه و مکمل روش این کتاب خواهند بود. چنانچه تمایل دارید از نظریات شما آگاه شویم؛ می‌توانید از طریق وبگاه گروه عربی پیغام بگذارید.

www.arabic-dept.talif.sch.ir

نشانی وبگاه گروه عربی:

وب‌نوشت‌های دبیران و گروه‌های آموزشی فعال در وبگاه گروه عربی دفتر

تألیف برای آشنایی شما پیوند شده است.

برای همه همکاران آرزوی موفقیت داریم.

أَيَّتُهَا الطَّالِبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكُنَّ، أَهْلًا وَ سَهْلًا بِكُنَّ.

أَيُّهَا الطُّابُّ، السَّلَامُ عَلَيْكُمْ، أَهْلًا وَ سَهْلًا بِكُمْ.

